זון אויפגאנג — 7.33.
זון אונטערגאנג — 4.50.

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

ייעסגר: קלאר און מילך

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 221. Winnipeg, Wed. Nov. 12, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מיטוואך, כא׳ חשון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY 17 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

אידישע סטודענטן אטאקירט אין פוילן, אונגארן און עסטרייך

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לעמבערג, נאוו. 12 (איטא). — צענדליקער אידישע און ניט־אידישע סטודענטן זיינען פארוואונדעט געווארן נעכטן, ווען פוילישע נאציאנאליסטישע סטודענטן האבן אונטערבראָכן א פארזאמלונג פון אידישע סטודענטן אין קאמפוס פון לעמבערגער אוניווערסיטעט, פארורזאַכט מיט׳ן צוועק צו שאפן פלעגער פאר דער גרינדונג פון א אידישן אקאדעמישן פאראיין.

בוראפעסט, נאוו. 12 (איטא). — בעת גראף קלעבלסבערג, בילדונגס מיניסטער, האט באזוכט דעם פראגער יאגדע קענינ־לאכן אונגארישן אוניווערסיטעט אין זשעגער, האבן די אנטיסעמיטישע סטודענטן דורכגעפירט אן אטאקע אויף די אידישע סטודענטן.

זעט פאראויס קאפיטאליסטישן רעזשים אין סאוועט רוסלאנד

ניו־יארק, נאוו. 12. — סער פערסיוואל דיו הוירסט פערי, פארציער פון די פארד מאטאר קאמפאניס אין אייראפע, וועלכער איז געקומען אהער אויף א געשעפט באזוך, האט אין אן אינטערוויו מיט זיכער־קייט פאראויסגעזאגט, אז א קאפיטאליס־טישער רעזשים וועט קומען אין סאוועט רוסלאנד ארן משך פון נאך איין יאר צייט.

סער פערסיוואל איז זיכער, אז דער פינף יאריקער פלאן פאלט דורך, און כדי אויסצומיידן א רעוואלוציע, לויט זיין מיינונג, וועט די סאוועט רעגירונג מוזן אייניפירן קאפיטאליזם.

אקציאנס קאָמיטעט באשליסט קעגן מיטארבעטערשאפט מיט בריטישער רעגירונג

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, נאוו. 12 (איטא). — אפפרעדיגנדיק לארד סימפסאנס באהויפטונג, אז בלויז פינף מיליאן דולאר לאנד איז דא אין ארץ־ישראל פאר קולטיווירונג, און פראטעסטירנדיק העפטיק קענן דעם "ווייסען פאפיר", — ציינט אן די רעזאלוציע אנגענומען פון׳ם אקציאנס קאמיטעט און נאר־וואס פארעפנטלאכט, אז לארד סימפסאנס באהויפטונג איז גרויסע שטחים פון ארץ־ישראל און אין עבר־הירדן.

די רעזאלוציע דערקלערט דערביי, אז לארד סימפסאנס אפשאצונגען זיינען א סתירה צו אלע פריערדיקע אפשאצונגען געמאכט פון עקספערטן.

די רעזאלוציע באטאנט אויף דעם פאקט וואס אידן האבן ביז איצט ניט געקראגן קיין איינציקן דונאם לאנד פון׳ם קרוין לאנד, כאטש די רעגירונג איז אונטער די אבדיינונגען פון׳ם מאנדאט געווען פארפליכטעט צו געבן די אידן אזעלכן באדן.

דערקלערונגדיק אז דער "ווייסער פאפיר" שטעלט מיט זיך פאר א ברוך פון ענגלאנדס פארשפרעכונגען צו די אידן, דריקט די רעזאלוציע אויס די מיינונג, אז דער "פאפיר" מאכט עס אוממעגלאך די ווייטערדיקע מיטארבעטערשאפט פון דער אידישער אגענטור מיט דער בריטישער רעגירונג, און מאכט שווערער די פארבעסערונג פון באציאונגען צווישן די אידן און די אראבער. דראנענדיק גלייכצייטיק דעם סאמע פונדאמענט פון דער אידישער נאציאנאלער היים.

דער אקציאנס קאמיטעט ניט די אנערערשע, אז די גרעסטע ראל ביים ארויס־נעבן דעם "ווייסן פאפיר" האבן געשפילט פאלעסטינער־מאטענס, און ניט די פראגע פון׳ם וואוילזיין פון לאנד.

מער באנקראט פאלן אין קאנאדע

אטאווא, נאוו. 12. — מער באנקראט פאלן און אויף א גרעסערן סך הכל זיינען פארצייכנט געווארן פאר סעפטעמבער דאס יאר, אין פארגלייך מיט דעם זעלבן חודש לעצטן יאר.

— אבער א צאָל באנקראטן אין סעפטעמבער דאס יאר איבער נאנץ קאנאדע איז געווען 192, אין פארגלייך מיט 150 פאר איארן סעפטעמבער. די סומע פון זייער פאסיוו איז געווען איבער צוויי מיליאן דאלאר, אין פארגלייך מיט איין מיליאן און 700 טויזנט אין סעפטעמבער לעצטן יאר.

די סומע פון באנקראטן דאס יאר אין אונזנטס האט באטראפן איבער פינף מיליאן דאלאר.

א״י וועט זיין פארטראטן אויף אינטערנאציאנאל קאלאניאלער אויסשטעלונג אין פאריז

פאריז, נאוו. 11 (איטא). — א״י פראדוקטן, ספעציעל די וואס ווערן פאבריצירט פון אידן, וועלן האבן א פראמינענטן פלאץ אויף דער אינטערנאציאנאלער קאלניאלער אויסשטעלונג, וואס וועט דא אפגעהאלטן ווערן נעקסטן יאר, אין דא באנאקאנס געווארן.

א״י וועט זיין פארטראטן אויף דער דאזיקער אויסשטעלונג אלס רעזולטאט פון דער האנדלונג פון דעם פראנצויזיש־פאלעסטינער קאמיטעט צוזאמען מיט דעם טשעמבער אף קאמערס. ביידע גרופן וועלן איצט אנהויבן בויען א ספעציעלן פאוויליאן פאר דער ארץ־ישראל אויסשטעלונג.

רומענישע רעגירונג באשטימט נאך 250,000 לעי פאר בארשא

בוקארעסט, נאוו. 12 (איטא). — דער רומענישער מיניסטער־קאבינעט האט באשטימט נאך 250,000 לעי פאר די אידישע נשרפים פון בארשא, ספעציעל אויף צו קויפן זריעות און זיי העלפן אין זייער אגריקולטורעלער ארבעט.

מעיאר פראטאפאלעסקו פון 2ten דיס־טריקט, האט ארויסגעגעבן א ספעציעלן אפיל צו דער באפעלקערונג צו העלפן די נשרפים פון בארשא מיט געלט־ביישטייערונגען און מיט קליידער און שפייז.

קערפער פון דערמארדעטן פארמער געפונען

דער קערפער פון דזשוליאוס יאהאנעסאן, אן עלטערער דענישער פארמער איז געפונען געווארן ארום זיין שטיבל, 12 מייל נארד־איסט פון ברעטאן, אלטא. זיין שארבן איז געווען א צעשמעטערטער פון א קלאפ פון א שווערן אייזן. די אלטע בערטא פראוויינצעלע פאליציי גלויבט, אז דאס איז א מארד פאל.

שמואל ווארהאפטיק, באוואוסטער ציוניסט, געשטארבן

קראקאוו, נאוו. 12 (איטא). — אדוואקאט שמואל ווארהאפטיק, דער באוואוסטער ציוניסטישער פירער און מיטגליד פון הינן קהלה־ראט, איז דא געשטארבן אין עלטער פון 54 יאר.

אנטיסעמיטישע רעגירונג פון עסטרייך געשלאגן אין די וואלן

סאָציאליסטן וועלן איצט זיין די גרעסטע פארטיי אין פארלאמענט, אָבער אָן א מערהייט

ווין, נאוו. 11. — די אנטיסעמיטישע רעגירונג פון קאנצלער וואנאין און דעם נעווענענעם קאנצלער זייפעל איז געשלאגן געווארן אין די וואלן דורכגעפירט דעם זונטאג. זייער פארטיי די קריסטלאך סאציאלע, האט דערווייל 85 בלויז 66 דעפוטאטן, אנשטאט 78 אינ׳ם לעצטן פארלאמענט.

די נאציאנאל־סאציאליסטן (היטלעריסטן) האבן געגעזיגן בלויז 100 טויזנט שטימען איבער׳ן גאנצן לאנד און האבן קיין איין דעפוטאט ניט דערווייל. דער הייסווער האט דערווייל 8 דעפוטאטן.

די סאציאל־דעמאקראטן האבן געקראגן א מיליאן־מיט 190 טויזנט שטימען און האבן דערווייל 72 דעפוטאטן, — א געווינס פון 6. זיי זיינען איצט די שטארקסטע פארטיי אין פארלאמענט.

דער נאציאנאל־עקאנאמישער בלאק, אנגעפירט פון עקס־קאנצלער דר. יאהאן אשבערג, א רעכטער ליבעראל, האט דערווייל 19 דעפוטאטן, און ער וועט האלטן די וואג־שאל אין מאכט אינ׳ם נייעם פארלאמענט.

זאָגט מען זאָל שיקן די קעניגין אליין האלטן מלחמה צווישן זיך

בריגאדיר גענעראל פ. פ. קראזיער, געווענענער קאמאנדיר פון דער 40טער בריטישער דיוויזיע אין דער גרויסער וועלט מלחמה, אויף דעם פראנצויזישן פראנט, איז איצט א ביטערער קעגנער פון מלחמה. ער מאכט איצט א טור איבער די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע אין די אינטערעסן פון פרידן.

ריידנדיק אנומלט אין באסטאן, האט גענעראל קראזיער נעפאדערט, אז אין דער קומענדיקער מלחמה זאָלן אין די טראנשייען פון די פראנט ליגיעס געשיקט ווערן צוערשט אלע פאליטיקער, דיפלאמאטן, קעניגן און הערשער, די דאזיקע דערקלערונג איז אויפגענומען געווארן מיט שטורמדיקע אפלאדיסמענטן פון דעם גרויסן עולם צוהערער.

סאָוועט רעגירונג באשולדיקט אויס׳ לענדישע מלוכות אין פארשווערונג צו אטאקירן סאָוועטן פארבאנד

פוילן, פראנקרייך און ענגלאנד זאָלן האבן געפלאנט צו אטאקירן סאָוועט רוסלאנד נאך דאס יאר. — פראנצויזישע און ענגלישע שטאטסלייט מאכן חזק פון „אנטדעקונגען

רוסלאנד. רוסישע עמיגראנטן אין פראנקרייך, ענגלאנד, פוילן, רומעניע און די באלטישע שטאטן וואלן אריינגעצויגן די אלע מלוכות אין דער מלחמה.

די אטאקע, לויט דער דערקלערונג, האט געזאלט פארקומען נאך אין דעם יאר, אין 1930, אבער „צוליב אומגינסטיקע פאליטישע און עקאנאמישע באדינונגען״ איז זי אפגעלייגט געווארן.

לאנדאן, נאוו. 12.— אין די הינע אפיציעלע קריזין מאכט מען חזק פון די סאָוועטישע „אנטדעקונגען״ וועגן א געפלאנטן אביערבאל, אין וועלכן ענגלאנד זאל האבן געווען פארוויקלט. דער פאקט איז, וואס עס, ווערן דארטן דערמאנט אזעלכע נעמען ווי „לארד״ טשוירטשיל און „דירעקטאר״ סיימאן, מיינענדיק קאנטיק ווינסטאן טשורטשיל און סער דזשאן סיימאן, ביידע מענשן וואס זיינען איצט באזייטיקט פון אקטיווער פאליטיק.

פאריז, נאוו. 12. — אין די הינע רעגירונגס קריזין דערקלערט מען קאבינעט־ריש, אז קיין פראנצויזישער שטאטסמאן איז ניט פארבונדן מיט סאָוועטישע פארווערונג. פואנקארע קאָם פאר זיך אליין ארויסגעגעבן א קאטעגאָרישע אפלייקענונג אין אונדערע פונקטן אינ׳ם נענענט אפגעשיקט געווארן קיין סאדבורי, צו העלפן דער לאקאלער פאליציי האלטן ארדענונג.

וויכטיקע מעלדונג פון דענווער קאָנסאָמפטיוו רעליף סאָסייעטי

די רעגווער „קאָנסאָמפטיוו רעליף סאָסייטי״ בעט אונז צו מעלדן, אז דר. א. אויסלענדער איז מער ניט טעפארבונדן מיט דער ארגאניזאציע זונט דעם לעצטן יוני, זי בעט אויף אפצולייקענען ווי א בייזווייליקן לינן דעם קלאנג וואס זאל זיך האבן פארשפרייט, אז די אינסטיטוציע נעמט ניט אן קיין פאציענטן פון דער איסט. פאר די 26 יאר פון איר עקזיסטענץ זיינען די פאציענטן פון דער איסט געווען שטענדיק די מערהייט אין דער אינסטיטוציע.

סאדבורי אין קאמף קעגן קאמוניסטן

סאולט סט. מערי, אנט. — סאדבורי גרייט זיך צו קאמוניסטישער אומארדענונגען, און אין פארבינדונג מיט דעם זיינען פאליציי אפטיילונגען פון דאנען און פון אנדערע פונקטן אינ׳ם נענענט אפגעשיקט געווארן קיין סאדבורי, צו העלפן דער לאקאלער פאליציי האלטן ארדענונג.

פארוואונדעטער פעדלער וויל זיך בשום אופן ניט צעשיידן מיט זיין אלטן „פושקארט״

דעטראָיט, מיש., נאוו. 12. — ארטור לייוויי האט־יארן לאנג געמאכט א לעבן פון זיין פושקארט, אויף וועלכן ער האט איבער די דעטראיטער נאמען געפעדלט מיט ראיזיין, פינאמט און ענגלאכע מאל[illegible]שקארט איז געווארן אלט א[illegible]עטראָן, אבער לייוויי האט געע[illegible]יבע און דאנקבארקייט צו זיין „ברויט־געבער״, און האט זיך מיט אים ניט געוואלט צעשיידן.

די טעג איז ער מיט זיין פושקארט געפארן געווארן פון א אוטומאביל, ווען די פאליציי איז געקומען מיט אן אמבולאנס אפצופירן אים אין שפיטאל, האט ער זיך אפגעזאגט פון צו רירן זיך פון ארט אן זיין צעשעדיקטן פרייגנט, דעם פושקארט. אזוי ווי דעם פושקארט האט מען ניט געקאנט נעמען אויפ׳ן אמטן בוקאלאנס, האט מען געמוזט לאזן ליוויי טור לייוויי האט־יארן לאנג געמאכט א לעבן פון זיין פושקארט, אויף וועלכן ער האט איבער די דעטראיטער נאמען געפעדלט מיט ראיזיין, פינאמט און ענגלאכע מאל[illegible]שקארט איז געווארן אלט א[illegible]עטראָן, אבער לייוויי האט געע[illegible]יבע און דאנקבארקייט צו זיין „ברויט־געבער״, און האט זיך מיט אים ניט געוואלט צעשיידן.

די טעג איז ער מיט זיין פושקארט געפארן געווארן פון א אוטומאביל, ווען די פאליציי איז געקומען מיט אן אמבולאנס אפצופירן אים אין שפיטאל, האט ער זיך אפגעזאגט פון צו רירן זיך פון ארט אן זיין צעשעדיקטן פרייגנט, דעם פושקארט. אזוי ווי דעם פושקארט האט מען ניט געקאנט נעמען אויפ׳ן אמטן בוקאלאנס מיט ברויט.

דר. גיבסאָן אין פרי־שול

דר. גיבסאָן וועט היינט ריידן וועגן „קראנקע ביינער ביי קינדער״, ביי דער פארזאמלונג פון מוטער־פאראיין פון פרי שול, היינט (מיטוואך), 8.30 אוונט, אין פרי־שול.

רומענישע ליבעראלן קערן זיך אום אין פארלאמענט

בוקארעסט, נאוו. 12. — אויף דער בקשה פון קעניג קאראל, האט זיך די ליבעראלע אפאָזיציע צוריקגעקערט אין פארלאמענט, פון וועלכן זיי האבן זיך צוריק געהאלטן פאר א יאר צייט.

פרינץ פון ווילס רעדט קעגן מלחמה אין וואפנשטילשטאנד רעדע

לאנדאן, נאוו. 11. — ריידנדיק דא פאר א פארזאמלונג פון געווענענע סאלדאטן וואס האבן איבערגעפילט דעם אלבערט האל צו פייערן דעם וואפנשטילשטאנד טאג, האט דער פרינץ פון ווילס געהאלטן א ווארמיע אנטי־מלחמה רעדע.

„מיר ווילן ניט קיין אנדער מלחמה״, — האט דער פרינץ געזאגט, — „מיר טארן אפילו ניט טראכטן־וועגן מלחמה, און נאך מער מוזן מיר זעהן אויסמיידן אן אנדער מלחמה״.

פעלקער דורך דער גאנצער געשיכטע, האט דער פרינץ געזאגט, האבן זיך זייער לייכט אריינגעוואָרפן אין מלחמות. דאס איז געווען דערפאר, ווייל זיי האבן פארגעסן די עגזיסטענץ פון דער אינטיטוציע, אין וועלכע זיי האבן געלעבט.

„עס איז דערפאר דער פליכט פון דעם ברטישן לעגיאן צו זעהן, אז דער אנדייטנק פון דער גרויסער מלחמה זאל קיינמאל ניט פארגעסן ווערן, און אז דער יונגער דור פון דער אימפעריע זאל ניט פארבלייבן אין אומווייסנהייט וועגן דעם וואס מלחמה מיינט״.

די רעדע פונ׳ם קרונ׳פרינץ איז אויפגענומען געווארן מיט שטורמדיקע אפלאדיסמענטן פונ׳ם גרויסן עולם וואס האט אנגעפילט דעם ריזיקן אלבערט האל.

אגב - אורחא

פון מארק

די ווערטהיימס, די ראזנוואלדס און מיר

א סברא, אז שולדיק אין דעם וואס דזשוליוס ראזנוואלד, א געשווארענער אנטי־ציוניסט, האט זיך באטייליקט אין ניו־יארקער פראטעסט קעגן דעם בריטישן ״ווייסן פאפיר״, איז ניט געווען אזוי לארד פעספילד, ווי דער פירער פון די דייטשע פאשיסטן, היטלער.

די בערלינער ווערטהיימס, איינגנטימער פונ׳ם גרעסטן אונווערסאלן מאגאזין (דע־פארטמענטאל סטאר) אין דייטשלאנד, זיינען גרויסע מיליאנערן. דערצו זיינען זיי משומדים (אדער קינדער פון משומדים) ווי אזעלכע זיינען זיי, נאטירלאך, א סך מער דייטשן, ווי אפילו די הונדערט־פראצענטיקסטע דייטשן.

און דאך, ניט געקוקט אויף זייער דייטשישקייט, זיינען זיי פון היטלערס באנדע אטאקירט געווארן ווי אידן. די פענסטער פון זייער געשעפט זיינען צעשמעטערט געווארן אינ׳ם אנומלטריקן פאשיסטישן פאגראם, און, צווישן די וואס האבן געהאלפן וואַרפן די שטיינער אין די פענסטער, זיינען, א סברא, געווען איינציקע פון די ווערטהיימס איינענע אנגעשטעלטע.

אט דאס זאל עס האבן געמאכט א דערשיטערנדיקן רושם אויף ראזנוואלדן: די ווערטהיימס זיינען, א סברא, זיינע קרובים,— יערנפאלס זיינען זיי קאלעגן פונ׳ם וועלכן געשעפט.

און ראזנוואלד זאל עס מיטאמאל האבן דערפילט, אז פאר די אייראפייאישע אידן זיינען ניטא־קיין שום האפענונגען, אויב אפילו מיליאנען און שמד דערביי זיי ניט פון אנטיסעמיטן, — און ער האט, ווי א סך אנדערע פון זיין מין פריער פון אים, ״געווענדעט זיינע אויגן צו ציון״.

* * *

אויף וויפל די דאזיקע מעשה ראזנוואלד, וואס ווערט דערציילט אין ניו־יארקער ״טאג״, איז אמת, ווייס איך ניט. איך זע אבער ניט איין קיין שום אומגלויבלאכעס דערינען. זי זעט מיר אויס צו זיין לאגיש פון אנהויב ביז׳ן סוף.

מיר ווייסן גאנץ גוט די פסיכאלאגיע פון אונזערע אסימילאטארן, — צווישן זיי און דעם גרויסן ציוניזם איז בלויז א קליינעס שריט צו מאכן.

אזוי לאנג ווי מען שלאגט אידן בכלל, אין רומעניע, אין פוילן, אין דייטשלאנד און וואו דאס זאל ניט זיין, איז דאס א קענגשטאנד פאר זייערע שטארק אנגווי־קלטע רחמנות געפילן, טיף איינגעוואָרצלט אין זייערע אידישע הערצער.

דערגרייכן אבער די קלעפ זיי פערזענ־לאך, דאן הויבן זיי אן מיטאמאל פילן זייער אידישקייט און — זייערע אידישע פיס וואס זיינען לייכט ווי ביי א הירש . . .

און מיטאמאל דערפילן זיי א זיי מוזן לויפן, לויפן אהין, וואו זיי זאָלן קאנען אנפירן זייערע ״דעפארטמענטאל סטארס״ און זייערע באנקן אן שטערונגען מצד די אנטיסעמיטן.

פאר די ראזנוואלדס איז נאך דערווייל דער ציוניזם אן ענין פאר די ווערטהיימס. אין אמעריקע דארפן זיי אים נאך ניט האבן פאר זיך. אבער, זאל די בייזע שעה ניט זיין אין מען זאל זיי לאזן דערפילן זייער אידישקייט אויף א שלאגנדיקן אופן אויף אין אמעריקע. דאן ווערן זיי די הייסטע, אומקומפארטאבלסטע ציניסטן, — אפילו מיט׳ן הערייאיאסטישן פראגראם . . .

* * *

צווישן אונזערע ״יהודים״ זיינען דא שטאלצע אידן, ווי עס איז געווען, לכשל, דער פארשטארבענער לואיס מארשאל, און ווי עס איז א גוטייסער מאס אויך זיין שטעל־פארטרעטער, פעליקס וואַרבורג. אבער זייער שטאלץ אפילו איז א פועל־יוצא פון זייער מינדערווערטיקייט קאמפלעקס.

זייער אידישער באוואוסטזיין איז א רעזולטאט פון דעם, וואס מען לאזט זיי פילן זייער אידישקייט פון דרויסן.

זיי דערפילן זי דורך דיסקרימינאציעס קעגן אידן, — אין די קאלערשעפט און אין ל עקסקלוזיווע קלובן און געזעלשאפטן, וואוהין עס איז זיי שווער אריינצודרינגען.

זיי קעמפן דערפאר כסדר קעגן די דיס־קרימינאציעס פון דרויסן, דורך מוסר׳ן די גויאים און דורך דערוויין זיי, ס׳אראפיין פאלק די אידן זיינען. צום אינערלאכן אידישן לעבן האבן זיי בלויז איין צו־טריט: דעם פילאנטראפישן. קיין אידישע פראבלעמען בכלל עקזיסטירן פאר זיי ניט, אויסער אנטיסעמיטיזם, דיסקרימינאציעס און — צדקה פראבלעמען.

און ווען זיי דערנענטערן זיך אפילו צום ציוניזם, איז דאס אדער ווי פילאנטראפן, אדער ווי פראאינטערעסירטע אין דעם, אז די גויאים זאלן זעהן וואס אידן קאנען אויפטאן און זיי זאלן קריגן מער דרך־ארץ פאר זיי.

ערשט ווען די דאזיקע ״היסקרימינאציעס״ רירן זיי פערזענלאך אן ביז׳ן ביין, דראנענדיק זייער עקאנאמישן וואוילזיין, דאן מאכט מען איין שריט און מען קאן ווערן די הייסטע ציניסטן . . .

* * *

די פירערשאפט פון אט די עלעמענטן האט אזוי אוועקגעשטעלט דאס נאנצע אידישע לעבן אויף א פאלשן, אומגעזונטן באזיס.

אונזער נאציאנאלער באוואוסטזיין ווערט קאנטראלירט פונ׳ם דרויסנדיקן דרוק, און מיר קאנען ניט טראגן אונזער אידישקייט אנדערש, ווי אדער א קרוין אויפ׳ן קאפ, אדער א הארב אויף די פליי־צעס.

און נאציאנאלע פראבלעמען ווערן ביי אונז דערציערט צו פילאנטראפישע פראגעס, און מיר קאנען זיך בשום אופן ניט ערהויבן צו פארשטיין אונזערע איינענע, אינערלאכע פראבלעמען, אויסער דער שיר־כות פון דער דרויסנדיקער וועלט צו זיי. ווענן די ענינים וועלן מיר נאך דארפן דא דורכשמועסן זיך.

אידישע וועלט

יעדן טאג

אין מערב קאנאדע

עטאבלירט אין 1910

דערשיינט

יעדן טאג

אלב פון קאנאדער הכנסה איז אוועק אויף מלחמה, זאָגט וואודסווארט

טארונטא, אנט. נאוו. 12. — דזש. ס. וואודסווארט, מ. פ., האט דא אדרעסירנדיק א פארוואלונג אין יארקמיס־טער האל דערקלערט, אז מיליטעריש פארדז, אין דעם וואנשטילשטאנד טאג, שא[illegible] פארקערטע ווירקונג. אנ־שטאט [illegible] זאל דעמאנ־סטרירט [illegible] זאָאן אזעלכע פאר־ראטן ד[illegible]ון קריג.

מר. וואודסווארט האט דערקלערט, אז פופציק פראצענט פון דעם נאציאנאלן איינקומנפס וואס קאנאדע קריגט אריין איז אויסגעגעבן געווארן אויף מלחמה צוועקן, וואס ער האט פארגלייכט מיט דיאויסגאבן פון איין פראצענט פון דער הכנסה אויף דעם וואס עס האט א שייכות צו אינדוסטריע. וויינשאפטלאכע־פארשונג, עלטער פענסיע און אויסלענדי־שע באציאונגען דורך דער פעלקער לי־גע.

״עס איז אן אומזיניקער צושטאנד, — האט ער געזאגט, — צווישן די ציוויליזירטע מענשן וואלט מען געגלייבט אז די דאזיקע פיר ענינים וואלטן באדארפט פארנעמען א גרויסן טייל פון דער רע־גירונגס אויסגאבן.

דער איינציקער ענטפער אויף דער פראגע, קענען וועמען באוואפענען מיר זיך, איז געווען אז וואפן איז א פאר־זיכערונג קענען קריג, — האט ער געזאגט, — אבער א גרויסע מלחמה האט קלאר געמאכט די דאזיקע פאלשע באהויפטונג, ווייל די זיינער רואיניירט געווארן פון דער מלחמה.

10טע רויכעריי דעם מאָנאט נעכטן דורכגעפירט

ניט געקוקט אויף דעם וואס דער מאָנאט נאוועמבער איז נאך יונג, ערשט היינט אויפן צוועלפטן טאג, איז אבער די גערעטעניש אויף רויבעריי־ן אין ווי־ניפעג, היינטיקן מאָנאט, זייער א גרויסע.

נעכטן ארום מיטאג צייט האבן דריי באוואפנטע באנדיטן ״אפגעשטאטעט א וויזיט״ אין דער פ. ל. בראון דראג סטאר, און ברענטש פאסט־אפיס נומער עלף, אויף 175 אלבערט סטריט, און זיי האבן צוגענומען פון ביידע קאסעס $25 און זיי זיינען פארשוואונדן געווארן אין אן אוטומאביל. וואס האט אויף זיי גע־ווארט אין דרויסן. דאס איז דער צענטער ״האלד אפ״. היינטיקן מאָנאט.

״שטאָט קאָמיטעט״ פארזאמלונג פאָדערט רעזיגנאציע און וואלן פאר א נייעם ״וועד העיר״

אויף א גרויסער מאסן־פארזאמלונג אפגעהאלטן אונטער אויספיזיכט פונ׳ם ״שטאָט קאָמיטעט״ אין תלמוד תורה זאל מאנטאג אוונט, איז באשלאסן געווארן צו פארדערן די רעזיגנאציע פונ׳ם ״וועד העיר״, די דערוויילונג פון א נייעם ״וועד העיר״, — און צו עפענען דערווייל נייע בוטשער־שאפס, איינגארירנדיק די איסורים פון די היגע און מאנטרעאלער רבנים.

ווי די טוער פונ׳ם שטאָט־קאָמיטעט באהויפטן, זיינען ביי דער מאסן־פארזאמלונג געווען איבער טויזנט מענשן.

די רעזאלוציע אנגענומען לויטעט אן ערך אזוי:

״די שטאָט אנערקענט ניט דעם זעלבסט געקרוינטן וועד העיר מיט זיינע ראס־גע־בער, פארדערט זייער רעזיגנאציע און די דערווייליגע פון א נייעם וועד־העיר פון דער נאנצער אידישער באפעלקערונג פון שטאָט און ניט אין די אינטערעסן פון אייגענע פערזענען. די רבנים און אלע נויטיקע פערזענען פאר בשר כשר דארפן זיין אונ־טער׳ן קאנטראל פון וועד־העיר, און ניט אונטער איינציקע פערזענען, וואס האבן ניט די אינטערעסן פון דער אריטער אי־דישער באפעלקערונג אין זינען. קיין שלום קאן ניט פארהאנדלט ווערן מיט דעם זעלבסט־געקרוינטן וועד העיר, וואס האט ניט דערפילט זיינע פליכטן צו דער אר־מער באפעלקערונג פון שטאָט און מוז רע־זיגנירן. דער שטאָט קאָמיטעט האט דאס רעכט אנגיין ווייטער מיט דער ארבעט, עפענען בוטשער־שאפס און צושטעלן כשר׳ע פלייש, איינגארירנדיק דעם איסור פון די היגע און מאנטרעאלער רבנים״.

די רעזאלוציע, ווי דער טאג פון דערעם ביי דער פארזאמלונג, זיינען בכלל זייער שארפע.

אין קווינס טעאטער

די קווינס טעאטער טרופע שפילט היינטיקע וואָך ווידער דאמען פריי.

היינט אונט ווערט געשפילט אויפ׳ן אלגעמיינעם פארלאנג, ״פאלשע געטער״, לעבנס בילד אין צוויי אקטן מיט א פראלאג און עפילאג, מארים קראנער און דזשאנעט פאסקעוויטש, צוזאמען מיט דעם גאנצן אנסאמבל, טרעטן אויף אין שיינע ראלן.

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 221. Winnipeg, Wed. Nov. 12, 1930.

Published daily except Saturday and Sunday.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY 17 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS